

– oddziaływania wapnia, żelaza i cynku na *Phytophthora cryptogea* i formy spec. *Fusarium oxysporum*;

Dane przedstawione na konferencji zostaną opublikowane (w języku angielskim) w materiałach konferencji.

Kolejna VII Konferencja planowana jest w kwietniu 1996 roku.

Leszek B. ORLIKOWSKI

BOTANIKA ZA GRANICĄ BOTANY ABROAD

MIĘDZYNARODOWE TOWARZYSTWO EKOLOGICZNE – INTECOL

International Association For Ecology – INTECOL

Powstałe w roku 1967 INTECOL jest międzynarodowym, pozarządowym stowarzyszeniem grupującym osoby fizyczne oraz organizacje i instytucje zajmujące się zawodowo ekologią. Przynależność INTECOL-u do Międzynarodowej Unii Nauk Biologicznych, która z kolei jest afiliowana przy Międzynarodowej Radzie Towarzystw Naukowych, stawia to stowarzyszenie w gronie najpoważniejszych reprezentacji naukowych w skali światowej. Asocjacja zrzesza obecnie około 1000 członków fizycznych oraz 32 lokalne (narodowe) towarzystwa ekologiczne oraz 7 innych organizacji o podobnym profilu. Działalność asocjacji koncentruje się głównie na popieraniu rozwoju wszystkich kierunków badań ekologicznych. Szczególnie miejsce w pracach INTECOL-u zajmuje koordynacja przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym, tworzenie warunków dla szerokiej wymiany naukowej oraz patronowanie projektom badawczym o charakterze ponadregionalnym. Głównym forum realizacji tych zadań jest organizowany co cztery lata Międzynarodowy Kongres Ekologiczny (International Congress of Ecology). Przedostatni, piąty z kolei, odbywał się w Japonii w roku 1990 i zgromadził blisko 2000 uczestników z 70 krajów. Ostatni miał miejsce w Manchesterze (Wielka Brytania). Szerokim forum wymiany myśli są wydawane przez INTECOL czasopisma *Intecol Newsletter* oraz *Ecology International*.

Zbigniew MIREK

Z ŻYCIA PTB POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

POLSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE W 1994 ROKU

Polish Botanical Society in 1994

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Zebrania plenarne Towarzystwa

Walne zebranie delegatów zorganizowane w Kielcach 17 czerwca poświęcone było głównie sprawom organizacyjnym związanym z jubileuszowym Zjazdem PTB w Krakowie i zgromadziło 67 uczestników z całego kraju. Uchwalili oni nowy statut Towarzystwa oraz Regulamin Medalu im. B. Hryniewieckiego.

Natomiast uczestnicy zebrania plenarnego ZG PTB, które odbyło się 12 grudnia w Warszawie, powołali nową sekcję PTB – Sekcję Roślinnych Kultur Tkankowych, zatwierdzili skład Kapituły Medalu im. B. Hryniewieckiego oraz wniosek Zarządu Głównego o nadanie godności członka honorowego kilku botanikom. Prezes Towarzystwa poinformował także zebranych o powstaniu nowego czasopisma *Erica* – rocznika wydawanego przez grupę „Rośliny Wrzosowate”, działającą w ramach Sekcji Dendrologicznej PTB.

2. Zebrania Komisji i Sekcji – Sekcje:

2.1. Ogólnopolskie Seminarium Sekcji Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin na temat „Embriogeneza *in vitro*”, 5.11.1994., Uniwersytet Warszawski, 42 uczestników, 2 wykłady i 6 innych wystąpień; ponadto sprawy organizacyjne, m.in. wybór sekretarza Sekcji. Sekcja prowadzi także niezależną działalność (zebrania referatowe i inne formy działalności) w oddziałach: lubelskim, krakowskim, toruńskim, poznańskim, warszawskim.

2.2. Jubileuszowy Zjazd Członków Sekcji Dendrologicznej, 8–9.06.1994, Lublin, Uniwersytet Lubelski, 80 uczestników, w tym 5 gości zagranicznych, 20 referatów i doniesień

2.3. X Spotkanie Lichenologów Polskich zorganizowane w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą przez członków Sekcji Lichenologicznej w dniach 20–23.09.1994, uczestniczyły 24 osoby, wygłoszono 5 referatów.

2.4. Sesja Naukowa Sekcji Paleobotanicznej, 18.03.1994, Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, uczestniczyły 44 osoby z całego kraju. Było to jednocześnie spotkanie, na którym dokonano wyborów nowego Zarządu Sekcji (E. Zastawniak – przew., A. Ko-

hlman-Adamska – z-ca przew., G. Worobiec – sekretarz).

II. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Ważniejsze przedsięwzięcia planistyczno-opiniujące w zakresie dyscyplin objętych działalnością Towarzystwa.

1. Członkowie Sekcji Briologicznej (3 osoby) brali udział w opracowaniu projektu dwóch nowych rezerwatów przyrody oraz w pracach związanych z weryfikacją waloryzacji przyrodniczych 4 rezerwatów przyrody w województwie katowickim. (3 osoby)

Członkowie Oddziału Poznańskiego opracowali założenia do utworzenia „Waleckiego Parku Krajobrazowego” oraz trzy projekty rezerwatów przyrody w woj. koszalińskim dla Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Koszalinie. Członkowie Oddziału Szczecińskiego brali udział w pracach przy ocenie wartości przyrodniczych Pobrzeża Koszalińskiego, stanowiącej podstawę opracowania strategii ochrony przyrody dla tego obszaru (4 osoby), jak również uczestniczyli w przygotowaniu opracowań planistycznych w ramach planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gmin Barlinek i Stargard Szczeciński. Członkowie Oddziału Śląskiego brali udział w opracowaniu lub opracowywali w całości kilkanaście dokumentacji przyrodniczych dla Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz Urzędów Miast i Gmin regionu.

2. Przykłady zakończonych, finansowanych przez Towarzystwo prac naukowo-badawczych.

Towarzystwo nie finansuje projektów badawczych. Zarząd Główny koordynuje jedynie plany pracy sekcji i oddziałów.

3. Przykłady ważniejszych konferencji, sympozjów, kolokwium mających istotne znaczenie dla środowiska naukowego i rozwoju określonych dyscyplin naukowych.

3.1. Sekcja Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin – patrz pkt. I/2.1. Ponadto członkowie Sekcji brali udział w sympozjach z zakresu kultur roślinnych *in vitro* w Poznaniu i Ustroniu.

3.2. Oddział Sekcji Dendrologicznej w Przemysłu zorganizował 7. 06.1994 w Lublinie konferencję „Zabytkowe parki i ogrody”. Członkowie tej Sekcji wzięli udział w międzynarodowym sympozjum „Zagrożone i ginące gatunki roślin, ich ochrona i restytucja”.

3.3. Sekcja Fizjologii i Biochemii Roślin organizowała lub współorganizowała w ubiegłym roku sympozjum „Metanaukowe problemy botaniki – z rozważań nad strukturą i metodami nauk o roślinach”, 14.03.1994, Warszawa, 80 uczestników, 3 referaty

oraz sympozjum „Mechanizmy wzrostu i rozwoju roślin”, 2.12.1994 Warszawa, 65 uczestników 2 referaty. Sekcja ta prowadzi również niezależną działalność w oddziałach krakowskim, poznańskim, skierniewickim i warszawskim.

3.4. Sekcja Fykologiczna współorganizowała XIII Międzynarodowe Sympozjum Fykologiczne, Olsztyń i Stare Jabłonki, 23–25.09.1994, „Zbiorowiska glonów – czynniki wpływające na ich rozwój i zróżnicowanie”, 52 uczestników, 19 referatów i posterów, 2 prelegentów zagranicznych, wycieczka terenowa, sesja mikroskopowa i prezentacja sprzętu firmy sponsorującej.

3.5. Sekcja Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej współorganizowała: 29.01.1994 w Warszawie XLII Seminarium „Książka, plakat, odczyt, wystawa i samokształcenie jako formy popularyzacji”; XLII Seminarium „Film i fotografia jako formy popularyzacji” 18–19.02.1994 w Łodzi; XLIV Seminarium „Ścieżki przyrodnicze jako forma popularyzacji wiedzy o szacie roślinnej”, 19–20.05.1994 w Poznaniu i Wielkopolskim Parku Narodowym; XLV Seminarium „Rola arboretów i ogrodów botanicznych w popularyzacji wiedzy o szacie roślinnej”, 19–20.05.1994 w Poznaniu i Kórniku. Przewidziana jest łączna publikacja dyskusji z kolejnych czterech wyżej wymienionych seminariów. Zorganizowano także VI Szkołę Geobotaniczną i XLVI Seminarium Geobotaniczne w Toruniu w dniach 12–17.09.1994, będące kontynuacją wcześniejszych seminariów warszawskich „Dialog ekologa z komputerem”. Przy Sekcji powołano też do życia Grupę Roboczą do Spraw Bazy Danych Fitosocjologicznych.

3.6. Sekcja Historii Botaniki prowadzi niezależną działalność w oddziałach krakowskim i warszawskim. Koncentruje się ona m.in. na badaniach nad historią botaniki w ośrodkach krakowskim, warszawskim i wileńskim, dziejach mikologii w Polsce, zbieraniu materiałów do bibliografii i historiografii botaniki, opracowywaniu biogramów do przyszłego *Leksykonu polskich botaników* itd. Sekcja prowadzi stałą współpracę m.in. z Uniwersytetem Jagiellońskim, Instytutem Historii Nauki PAN oraz Komitetem Historii Nauki i Techniki przy Wydziale I PAN. Wśród spotkań, w których uczestniczyli w 1994 r. członkowie tej sekcji, wymienić można np. „Zielnik Józefa Jundziłła”, 24.03.1994, Kraków i „Profesor Jan Kornaś w oczach kolegi, ucznia i biografii”, 6.10.1994, Kraków.

3.7. Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów organizowała lub współorganizowała w ubiegłym roku: sympozjum „Zagrożone i ginące gatunki roślin, ich ochrona i restytucja”, 7–9.06.1994, Ogród Botani-

czny UMCS w Lublinie z okazji jego 30-lecia (13 referatów, 2 filmy, 60 uczestników), sympozjum „Zabytkowe ogrody, problemy ich konserwacji i introdukcji roślin” (47 uczestników) i seminarium „Problemy uprawy roślin tropikalnych oraz zastosowanie automatycznej regulacji do utrzymywania optymalnych warunków środowiska w nowoczesnych szklarniach”, Ogród Botaniczny PAN w Powsinie (26 uczestników).

3.8. Dr hab. K. Turnau z Sekcji Mikologicznej zorganizowała w Krakowie międzynarodowe sympozjum na temat mikoryzy. Ponadto Sekcja prowadziła niezależną działalność w oddziałach poznańskim, warszawskim i wrocławskim organizując zebrania referatowe, wycieczki i wystawy. Członkowie Sekcji od kilku lat biorą udział w zespołowych badaniach w Białowieskim Parku Narodowym prowadzonych w ramach programu „CRYPTO”.

3.9. Sekcja Paleobotaniki prowadziła niezależną działalność w kilku ośrodkach m.in. w oddziale krakowskim, gdzie zorganizowano 7 seminariów z referatami. Uaktualniono też spis wszystkich polskich paleobotaników, który jest dostępny u doc. E. Zastawniak w Instytucie Botaniki PAN w Krakowie.

4. Działalność prowadzona w oddziałach PTB

W Oddziale Bydgoskim nie organizowano żadnych spotkań naukowych, a jego członkowie brali udział w II Forum Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wygłaszając 3 referaty. W Oddziale Gdańskim zorganizowano 4 posiedzenia naukowe, a poza tym członkowie PTB z tego Oddziału uczestniczyli w 11 konferencjach i sympozjach krajowych. W Oddziale Kieleckim PTB, wspólnie z członkami Oddziału Kieleckiego PT Geologicznego, zorganizowano 25.06.1994 sesję „Środowisko przyrodnicze oraz walory geologiczne i geobotaniczne masywu Bukowej Góry w Paśmie Klonowskim Gór Świętokrzyskich”, w której uczestniczyło 40 osób, w tym 17 członków Oddziału. W Oddziale Krakowskim zorganizowano 26 spotkań naukowych, tzw. „czwartków botanicznych”, ponadto na 30 innych spotkaniach krajowych jego członkowie wygłaszali referaty. Krakowianie są również członkami 6 Komitetów Naukowych PAN, 1 Komisji PAU i 12 Rad Naukowych. W Oddziale Lubelskim zorganizowano 8 posiedzeń naukowych, a także konferencję „Zagrożenie i ginące gatunki roślin, ich ochrona i restytucja”, która zgromadziła 195 uczestników, w tym wielu prelegentów zagranicznych. W okresie sprawozdawczym w Oddziale Łódzkim zorganizowano 8 spotkań naukowych. Członkowie tego Oddziału organizowali lub współorganizowali konferencje krajowe np. sesję „Film i fotografia jako formy

popularyzacji wiedzy o szacie roślinnej” (patrz pkt. II/3/.5.) oraz uczestniczyli w 11 sympozjach, konferencjach i innych spotkaniach naukowych w kraju. Trzy posiedzenia naukowe zorganizowali członkowie Oddziału Olsztyńskiego, zaś dodatkowe czwarte, poświęcone było sprawom organizacyjnym Oddziału, organizowali oni również lub współorganizowali XIII Sympozjum Fykologiczne oraz XVII Krajową Konferencję „Przyczyny i źródła zachwaszczenia pól uprawnych”, a także uczestniczyli w licznych krajowych spotkaniach i konferencjach naukowych. W Oddziale Poznańskim zorganizowano 9 posiedzeń naukowych; oprócz tego współorganizowano lub zorganizowano kilka spotkań krajowych, m.in. konferencję „Kultury *in vitro* w Polsce – stan aktualny i perspektywy” i kurs embriologii eksperymentalnej roślin w Poznaniu (opublikowano materiały pokonferencyjne z obu spotkań). Dwanaście posiedzeń naukowych zorganizowano w Oddziale Skierniewickim, ponadto jego członkowie uczestniczyli w organizowaniu krajowych spotkań naukowych, na których zaprezentowali 56 referatów i 45 posterów. W Oddziale Szczecińskim zorganizowano 4 posiedzenia naukowe Oddziału. Oddział Śląski zorganizował 5 „własnych” posiedzeń naukowych, a oprócz tego jego członkowie brali udział w 6 krajowych konferencjach, seminariach i innych spotkaniach.

W Oddziale Toruńskim zorganizowano 8 posiedzeń naukowych, a jego członkowie uczestniczyli w przygotowaniu seminarium geobotanicznego na temat metod numerycznych. W Oddziale warszawskim odbyło się 7 spotkań naukowych, a jego członkowie współuczestniczyli w organizowaniu 5 krajowych sesji i konferencji, wystaw (roślin ozdobnych i fotograficznej) oraz cyklu 12 seminariów na temat ochrony środowiska naturalnego, przeznaczonych dla środowiska akademickiego Warszawy. Brali też udział w 28 naukowych spotkaniach krajowych różnego typu.

W Oddziale Wrocławskim zorganizowano 8 spotkań naukowych, członkowie Oddziału brali ponadto udział w wielu naukowych spotkaniach w kraju, m.in. w zjeździe poświęconym ochronie Karkonoszy.

III. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W 1994 roku Towarzystwo prowadziło działalność wydawniczą korzystając z pomocy finansowej Komitetu Badań Naukowych. Kwota przyznana przez Komitet na rok 1994 wynosiła 830 mln zł. Ponadto na cele wydawnicze PTB otrzymało kwotę 40 mln zł z Uniwersytetu Gdańskiego na dofinansowanie *Monographiae Botanicae*. Polskie Towarzystwo Botaniczne wydawało w 1994 r. 7 czasopism. Z funduszków

przyznanych na 1994 r. wydano ogółem 141 arkuszy wydawniczych:

a) kwartalniki

- *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* vol. 63 z. 1–2, 3–4, łącznie 40 arkuszy
- *Wiadomości Botaniczne* vol. 38 z. 1–2, 3–4, łącznie 25 arkuszy

b) nieperiodyki

- *Acta Mycologica* vol. 29 z. 1 i 2, łącznie 20 arkuszy
- *Acta Agrobotanica* vol. 47 z. 1 i 2, łącznie 16 arkuszy
- *Rocznik Dendrologiczny* vol. 42, 11 arkuszy
- *Monographiae Botanicae* vol. 76, 21 arkuszy
- *Biuletyn Ogrodów Botanicznych, Muzeów i Zbiorów* vol. 3, 8 arkuszy

Funkcje redaktorów naczelnych poszczególnych wydawnictw PTB pełnią obecnie następujące osoby:

- prof. dr hab. Jerzy Fabiszewski – *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*
- prof. dr hab. Bogdan Zemanek – *Wiadomości Botaniczne*
- prof. dr Alina Skirgiełło – *Acta Mycologica*
- prof. dr hab. Marian Saniewski – *Acta Agrobotanica*
- prof. dr hab. Mieczysław Czekalski – *Rocznik Dendrologiczny*
- prof. dr hab. Krystyna Czyżewska – *Monographiae Botanicae*
- doc. dr hab. Jerzy Puchalski – *Biuletyn Ogrodów Botanicznych Muzeów i Zbiorów*

W 1994 r. dokonano zmian w szacie graficznej stron tytułowych *Acta Mycologica* i *Rocznika Dendrologicznego*. W roku poprzednim dokonano gruntownej zmiany szaty graficznej *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* oraz okładki *Monographiae Botanicae*.

Po wielu latach znacznych opóźnień w ukazywaniu się prac składanych do druku w czasopismach PTB, obecnie praktycznie zlikwidowane zostały tzw. poślizgi z lat ubiegłych. Regularne ukazywanie się kolejnych tomów i zeszytów naszych wydawnictw w głównej mierze będzie zależało od napływu odpowiedniej ilości prac spełniających standardy poszczególnych tytułów.

Działalność wydawniczą prowadziły również oddziały i sekcje Towarzystwa. W ramach prac Sekcji Briologicznej opracowano 1 tom *Polskiej Bibliografii Briologicznej* za lata 1786–1986. Grupa „Rośliny Wrzosowate” działająca w obrębie Sekcji Dendrologicznej wydała *Rocznik Roślin Wrzosowatych* nr 5 (format A5, s. 100). W Sekcji Fizjologii i Biochemii

Roślin przygotowano do druku listę członków FESPP w języku angielskim. Członkowie Sekcji Fykologicznej przygotowują do druku w *Wiadomościach Botanicznych* materiały pokonferencyjne XIII Międzynarodowego Sympozjum Fykologicznego „Zbiorowiska glonów – czynniki wpływające na ich rozwój i zróżnicowanie”. Sekcja ta opublikowała również w tym samym czasopiśmie raport z XII Międzynarodowego Sympozjum Fykologicznego „Ekologia i taksonomia glonów »Zielone płuca Polski«”, Płociczno 27–30.05.1993. Członkowie Sekcji Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej wydali *Phytocoenosis* nr 5 zawierający treść dyskusji na seminarium „Pierwotność przyrody”. Ponadto w ramach międzysekcyjnego programu „CRYPTO” przygotowano do druku pierwszy tom syntezy, drugi będzie zawierał prace autorskie i redakcyjne. Sekcja Lichenologiczna wydała jeden numer biuletynu *Porosty – Informacje*, opracowano też i oddano do druku *Atlas of the geographical distribution of lichens in Poland* nr 2, wydano plakat o wystawie porostów w Muzeum Przyrodniczym w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą oraz broszurę omawiającą metody monitoringu biologicznego czystości powietrza z wykorzystaniem porostów jako bioindykatorów, przeznaczoną głównie dla uczniów i nauczycieli wszystkich typów szkół. Członkowie Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów biorą udział w pracach redakcyjnych *Biuletynu Ogrodów Botanicznych i Arboretów*. Działalność wydawnicza Sekcji Mikologicznej wiąże się z wydawaniem *Acta Mycologica* – w przygotowaniu redakcyjnym znajduje się tom 30. Członkowie Sekcji Paleobotaniki opracowali katalog prac opublikowanych w *Acta Palaeobotanica*, który będzie kolportowany przez Dział Wydawnictw Instytutu Botaniki PAN w Krakowie. Sporządzono też bibliografię prac paleobotanicznych autorów polskich, czeskich i słowackich za lata 1992 i 1993, jako polski wkład do *Europejskiej Bibliografii Paleobotanicznej (Bibliography of European Palaeobotany Polynology)*, opracowywanej w National Museum of Wales. W Oddziale Krakowskim opublikowano 2 kolejne numery informatora posiedzeń Krakowskiego Oddziału PTB i 2 zawiadomienia o Jubileuszowym Zjeździe PTB.

IV. WSPÓŁPRACA NAUKOWA Z ZAGRANICĄ

1. Sekcja Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin: ok. 20 członków Sekcji należy do International Association of Sexual Plant Reproduction Research, a prof. J. Bednara jest członkiem prezydium tego stowarzyszenia; członkowie Sekcji uczestniczyli w 13th International Congress on Sexual Reproduction w

Tabela. 1. Oddziały Polskiego Towarzystwa Botanicznego w 1994 r. (znak zapytania oznacza brak danych)

Nr	Nazwa Oddziału	Członkowie							Posiedzenia naukowe				Liczba członków wspierających
		Liczba członków			razem	przyjęto	skreślono, wystąpiło	zmarło	liczba posiedzeń	liczba referatów	Liczba prelegentów		
		zwyczajni	nadzwyczaj.	honorowi							krajowych	zagranicznych	
1.	Białostocki	brak danych odnoszących się do roku 1994											
2.	Bydgoski	10	25	0	35	2	0	0	4	4	4	0	0
3.	Gdański	48	6	0	54	3	0	1	4	4	4	?	0
4.	Kielecki	26	3	0	29	1	0	0	4	4	4	0	0
5.	Krakowski	130	14	1	145	4	5	4	26	?	37	2	0
6.	Lubelski	86	2	0	88	2	0	2	8	?	8	2	0
7.	Łódzki	62	23	0	85	4	0	1	8	?	8	1	1
8.	Ólsztyński	33	6	0	39	1	0	0	4	3	?	?	0
9.	Poznański	122	66	0	188	8	7	1	9	?	9	0	0
10.	Skiermiewicki	36	8	1	45	2	0	1	12	?	9	0	1
11.	Szczeciński	18	19	0	37	0	0	0	4	?	5	0	2
12.	Śląski	45	10	0	55	2	0	1	5	?	5	0	0
13.	Toruński	42	10	0	52	0	0	1	8	?	9	?	0
14.	Warszawski	220	64	5	289	11	5	3	7	?	7	0	3
15.	Wrocławski	97	18	4	119	4	1	1	8	?	5	3	0
	RAZEM	975	274	11	1260	44	18	16	111	15	114	8	7

Wiedniu (13 osób), konferencji w Kew (2 osoby), Międzynarodowym Sympozjum Fizjologii Roślin w Penstacie (1 osoba) oraz w Międzynarodowym Kongresie Kultur Roślinnych *in vitro* we Florencji (kilka osób).

2. Sekcja Briologiczna prowadzi stałą wymianę informacji z International Association of Bryologists oraz International Association for Plant Taxonomy. Członkowie Sekcji wchodzi w skład kolegów redakcyjnych zagranicznych czasopism briologicznych *Bryologische Beitrage* (1 osoba) i *Nova Hedvigia* (1 osoba).

3. Członkowie Sekcji Fizjologii i Biochemii Roślin (ok. 30 osób) uczestniczyli w IX Kongresie FESPP w Brnie, podczas którego 3 członków Sekcji było współorganizatorami prowadzącymi Sesje. 1 osoba jest redaktorem *FESPP Newsletter*; 133 członków tej Sekcji należy do FESPP (Federacja Europejskich Towarzystw Fizjologii Roślin).

4. Prof. J. Siemińska z Sekcji Fykologicznej jest członkiem zarządu International Phycological Society

oraz członkiem komitetu organizacyjnego VI International Phycological Congress, który odbędzie się w 1997 r. w Holandii, została także powołana na przedstawiciela polskich fykologów do komitetu organizacyjnego I Kongresu Europejskich Fykologów w Kolonii w 1996 r. Efektem współpracy prof. Barbary Kaweckiej z prof. Pertti Elorantą (Univ. Helsinki, Dept. of Limnology) jest książka *Zarys ekologii glonów wód słodkich i środowisk lądowych*, PWN, Warszawa, 1994. Z prof. P. Elorantą współpracuje również dr J. Kwadrans z Krakowa (odnalezienie nowego dla flory Europy gatunku krasnorosta słodkowodnego). Członkowie Sekcji brali również udział w 13th International Diatom Symposium (2 osoby).

5. Sekcja Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej jest członkiem Międzynarodowej Federacji Towarzystw Fitosocjologicznych a jej przewodniczący – prof. J. B. Faliński – członkiem zarządu tej federacji.

6. W ramach sesji wyjazdowej I Wydziału PAN członkowie Sekcji Historii Botaniki odwiedzili Biało-

Tabela 2. Sekcje Polskiego Towarzystwa Botanicznego w 1994 (znak zapytania oznacza brak danych).

Nr	Sekcja	Data wyboru obecnych władz	Liczba członków	Spotkania ogólnosekcyjne			Udział w spotkaniach międzynarodowych	
				liczba spotkań	śred. liczba uczestników	liczba referat. i posterów	liczba spotkań	liczba osób
1.	Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin	7.11.1992	90	1	42	2	4	1-13
2.	Briologiczna	7.09.1989.	28	-	-	-	-	-
3.	Dentrologiczna	8.06.1994.	ok. 100	1	80	20	2	1-100
4.	Fizjologii i Biochemii Roślin	6.06.1992.	268	2	68-80	5	1	60
5.	Fykologiczna	29.05.1993.	85	0	-	-	1	1-52
6.	Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej	1989	110	4	?	?	-	-
7.	Historii Botaniki	12.03.1992.	28	3	?	?	?	-
8.	Karpologiczna	28.11.1992.	działalność Sekcji była w 1994 roku zawieszona					
9.	Lichenologiczna	7.11.1992	35	1	24	5	1	?
10.	Mikologiczna	3.09.1992	95	-	-	20	1	-
11.	Ogrodów Botanicznych i Arboretów	23.09.1993.	66	-	-	-	-	-
12.	Paleobotaniczna	18.03.1994.	?	1	44	-	-	-

ruś (22-26.06.1994), ponadto w ramach prowadzonych przez siebie badań wyjeżdżali do różnych ośrodków zagranicznych (Halle, Haussknecht, Kew, Padda, Utrecht).

7. Sekcja Lichenologiczna prowadzi stałą współpracę i wymianę informacji z British Lichen Society, Nordic Lichen Society, Bryologiccko-Lichenologicke Sekce CBS (Česka Botanicka Spoločnost), Societa Lichenologica Italiana oraz International Association for Lichenology.

8. Członkowie Sekcji Mikologicznej biorą udział w pracach International Mycological Association – członkiem Komitetu Wykonawczego IMA jest prof. M. Ławrynowicz, jest ona także stałym członkiem Europejskiego Komitetu do Zachowania Grzybów w Europie oraz koordynatorem w międzynarodowym programie „Quercus”, w prace którego zaangażowanych jest ponadto 9 osób z Polski.

9. Działalność na forum międzynarodowym prowadzona przez członków poszczególnych Oddziałów PTB:

Oddział Krakowski: 15 osób wzięło udział w 13 zjazdach wygłaszając 11 referatów, 1 osoba była

organizatorem sesji Kongresu Ekologii w Wielkiej Brytanii, ponadto zorganizowano 1 konferencję międzynarodową (36 osób, w tym 16 gości zagranicznych), a także międzynarodowe warsztaty na temat Archeobotaniki Afryki Północnej.

Oddział Lubelski: członkowie brali udział w międzynarodowych spotkaniach naukowych (Austria, Niemcy, Słowacja, USA), a 2 osoby realizują wspólny projekt badawczy z prof. Gunnarem Oqustem ze Szwecji.

Członkowie Oddziału Łódzkiego uczestniczyli w 7 spotkaniach międzynarodowych (Czechy, Dania, Hiszpania, Niemcy).

Członkowie Oddziału Poznańskiego uczestniczyli w 10 międzynarodowych spotkaniach naukowych (Austria, Czechy, Francja, Niemcy, Słowacja, USA, Węgry, Włochy). Prowadzą oni ponadto wspólne badania w ramach programu TEMPUS z Holendrami i Włochami, oraz prace nad wspólnym opracowaniem książkowym z kolegami z Francji.

Członkowie Oddziału Skierniewickiego przedstawili na spotkaniach międzynarodowych 18 referatów i 23 postery.

Członkowie Oddziału Śląskiego uczestniczyli w 3 międzynarodowych spotkaniach naukowych.

Członkowie Oddziału Toruńskiego wzięli udział w 13 spotkaniach międzynarodowych (Austria, Czechy, Hiszpania, Holandia, Japonia, Rosja, USA).

W 20 zagranicznych konferencjach, sesjach naukowych i zjazdach uczestniczyli członkowie Oddziału Warszawskiego.

V. DANE LICZBOWE O DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ TOWARZYSTWA W 1994 ROKU

– W roku sprawozdawczym Towarzystwo liczyło 1260 członków, w tym 975 zwyczajnych, 274 nadzwyczajnych i 11 honorowych; przyjęto 44 nowych członków, skreślono lub wystąpiło z PTB 18 osób a 16 członków Towarzystwa zmarło: mgr inż. Stanisław Adamski (Wrocław), dr Tadeusz Bukowski (Warszawa), dr hab. Mieczysław Deryło (Lublin), prof. Helena Domańska (Warszawa), Olga Kołodyńska (Łódź), prof. Jan Kornaś – członek honorowy (Kraków), dr Wiesława Krzaczek (Lublin), dr Włodzimiera Majewska (Warszawa), doc. Leszek Michalski (Toruń), prof. Ryszard Rudnicki (Skierniewice), prof. Andrzej Sendek (Śląsk), prof. Zbigniew Stecki (Poznań), dr Maria Sychowa (Kraków), prof. Maria Środoniowa (Kraków), prof. Helena Tokarz (Gdańsk), dr Janina Truchanowicz (Kraków).

- zebrania Zarządu Głównego: 2
- zebrania oddziałów: 111
- działalność naukowa została szczegółowo omówiona w tekście sprawozdania (pkt. II/3), gdyż nie wszystkie oddziały i sekcje podają dokładne dane liczbowe – zatem zamieszczenie tylko tych liczb, którymi dysponujemy, dałoby obraz bardzo niekompletny
- upowszechnianie nauki
 - a/ odczyty i prelekcje (11 oddz., 4 sekcje)
 - b/ audycje radiowe, telewizyjne, artykuły prasowe (6 oddz., 2 sekcje)
 - c/ wystawy (6 oddz., 3 sekcje)
 - d/ kursy, konkursy, olimpiady (6 oddz., 3 sekcje)
 - e/ wycieczki botaniczne (8 oddz.)
 - f/ konsultacje, ekspertyzy (poza S. Mikologiczną) (4 oddz.)

g/ w kilku oddziałach prowadzono również inne formy tej działalności, np. opieka nad tzw. zielonymi szkołami, opracowywanie i opublikowanie ścieżek dydaktycznych, tłumaczenie książek o uprawie roślin ozdobnych i inne

- biblioteka PTB
 - stan księgozbioru na dzień 31 grudnia 1994:
 - a/ 6313 vol. wydawnictw zwartych (w tym 19 starodruków)
 - b/ 17781 odbitek i broszur
 - c/ 19150 vol. i 791 tytułów wydawnictw ciągłych
 - d/ 127 vol. wydawnictw zwartych i 405 odbitek i broszur stanowiących pozycje nieopracowane
 - e/ łączna wartość księgozbioru – 122.422.550 starych zł (12.242,26 nowe zł).

Załączniki: Tabela 1. i Tabela 2.

Zbigniew MIREK, Lucyna MUSIAŁ

KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE – NIEZNANE POCZĄTKI PTB

Cracov Botanical Society – unknown beginnings of the Polish Botanical Society

Polskie Towarzystwo Botaniczne powstało w roku 1922. Jego Zjazd Założycielski odbył się w Warszawie w dniach 9 i 10 kwietnia [5: 7]. Oddział Krakowski PTB powstał w lutym 1922 r., a więc dwa miesiące przed Zjazdem [4: 40]. Dotychczas zadziwiający ten fakt tłumaczony był „nadaniem nowego szyldu i ujęciem w ramy bardziej formalne i legalne instytucji działającej już 10 lat, od 1912 roku. Tą instytucją były konserwatoria botaniczne [...]” [4: 40]. Jednakże stwierdzenie to, zawierając błąd logiczny, niczego nie tłumaczy.

Nowe światło na początki PTB i Oddziału Krakowskiego rzucają materiały archiwalne przekazane w 1993 roku do Muzeum Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego przez Bibliotekę Instytutów Botaniki UJ i PAN. Jest to księga (24 x 35 cm) posiadająca na grzbiecie wyłoczony złotymi literami (na czerwonym polu) tytuł: „Akta P.T.B. Oddziału Krak. 1920–1936” i zawiera ona rękopisy, maszynopisy i druki ulotne z tych lat. Dokumenty te dotyczą m.in. Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego, Oddziału Krakowskiego PTB, Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, sprawy dr Władysława Kudelki (proces przeciwko prof. S. Kulczyńskiemu i prof. H. Gaertnerowi za napisanie i opublikowanie negatywnej recenzji podręcznika *Wiadomości z botaniki W. Kudelki* (wyd. III, Lwów 1925) – obaj zostali skazani), projekty statutów Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego i PTB [3].

GENEZA PTB

Poniżej podaję kalendarium wydarzeń poprzedzających powstanie PTB, odtworzone na podstawie materiałów archiwalnych [1, 2, 3].

– Wycieczka 1920 r. – Zjazd Nauki Polskiej w War-

szawie. Obecni na nim botanicy powzięli pomysł utworzenia Polskiego Towarzystwa Botanicznego.

10 IV 1920 r. – wybrano komitet organizacyjny PTB. Komitet ten tworzyli: Kazimierz Bassalik (1879–1960), Seweryn Dziubałowski (1883–1944), Emil Godlewski (1847–1930), Bolesław Hryniewiecki (1875–1963), Seweryn Krzemieniewski (1871–1945), Stanisław Kulczyński (1895–1975), Bronisław Niklewski (1879–1961), Józef Rostafiński (1850–1928), Władysław Szafer (1886–1970), Józef Trzebiński (1867–1941), Władysław Vorbrodt (1883–1940), Piotr Wiśniewski (1884–1971) i Zygmunt Wóycicki (1871–1941). Nad projektem statutu oraz pisma, które byłoby organem Towarzystwa mieli pracować K. Bassalik i B. Hryniewiecki.

17 II 1921 r. – Uczestnicy konwersatorium botanicznego (20 osób) zebrani w Instytucie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego wystosowali pismo do K. Bassalika i B. Hryniewieckiego (na zachowanej kopii brak adresata) z prośbą o jak najszybsze przystąpienie do pracy nad statutem. Prace nad nim nie zostały prawdopodobnie rozpoczęte z powodu trwającej wtedy wojny polsko-bolszewickiej.

Sierpień 1921 r. – Projekt statutu rozesłano do członków-założycieli (projekt nie zachował się). Brak innych dokumentów z tego roku sprawia, że nie ma całkowitej pewności co do dalszego przebiegu wydarzeń, można je jednak odtworzyć na podstawie informacji zawartych w zachowanych materiałach archiwalnych [3] oraz protokołach konwersatoriów [1].

Styczeń 1922 r. – Brak postępów w pracach zmierzających do utworzenia PTB sprawił, że W. Szafer, będąc jednym z członków komitetu organizacyjnego Towarzystwa, przejął inicjatywę. W styczniu 1922 r. opracował projekt Statutu Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego (używano również nazwy: Towarzystwo Botaniczne w Krakowie), a pod koniec tego miesiąca rozesłał zaproszenia do botaników z całej Polski do wzięcia udziału w zebraniu organizacyjnym Towarzystwa.

9 II 1922 r. – zebranie organizacyjne Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego. Przyjęto Statut KTB i dokonano wyboru Wydziału (czyli władz Towarzystwa) w składzie: prezes – W. Szafer, wiceprezes – Kazimierz Rouppert (1885–1963), sekretarz – S. Kulczyński, skarbnik – Kazimierz Piech (1893–1944), redaktor wydawnictw – Dezydery Szymkiewicz (1885–1948), ponadto Ignacy Król (1874–1951), Stanisław Sokołowski (1865–1942) i jeszcze jedna osoba o nie ustalonym nazwisku. Według Statutu Towarzystwo miało następujące rodzaje zebrań: naukowe, administracyjne, Walne Zebranie Zwyczajne i Nadzwyczajne.

16 II 1922 r. – zebranie naukowe KTB. Referat Bogumiła Pawłowskiego (1898–1971) o pracy J. Braun-Blanqueta *Cevennes* i Rübla *Entwicklung der Pflanzensoziologie*, 3 komunikaty; obecnych 18 osób.

[brak daty, prawdopodobnie 23 II] – zebranie naukowe. Referat S. Kulczyńskiego „O znaczeniu pomiarów Jacquarda dla morfologii zbiorowisk” i Anieli Kozłowskiej (1898–1981) „Uphaf: O wytrzymałości kaktusów na zimno”, 2 komunikaty Jana Włodka (1885–1940) „Fotografia liścia na papierze czułym” i „Pismo botaniczne w Krakowie”; obecnych 21 osób.

2 III 1922 r. – zebranie naukowe KTB. Referat Michała Korczewskiego (1889–1954) „Prawo minimum”; obecnych 20 osób.

7 III 1922 r. – zebranie administracyjne KTB. Próbowano wypracować wspólne stanowisko wobec warszawskiego projektu statutu PTB i jego organu, które dla botaników krakowskich były nie do przyjęcia, oraz wobec zjazdu założycielskiego PTB w Warszawie. Postanowiono, że Towarzystwo Botaniczne w Krakowie zgłosi swój udział w zjeździe w Warszawie będzie tam reprezentowane przez członków swego Wydziału i tych, którzy będą mogli pojechać. Reprezentanci ci mieli przeforsować takie zmiany w projekcie statutu PTB, by zabezpieczał wszystkim członkom PTB jednakowy wpływ na działalność Towarzystwa. Postanowiono również wszcząć formalne kroki w celu rejestracji Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego.

9 III – zebranie naukowe KTB. Referat Anny Bobrownickiej „O defenolizacji w glebie”; obecne 22 osoby.

10 III 1922 r. – wysłano pismo wraz z projektem statutu Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego do Dyrekcji Policji w Krakowie w celu rejestracji Towarzystwa [2]. Tego samego dnia W. Szafer, jako prezes KTB, rozesłał pismo do członków KTB, w którym informuje, że na podstawie uchwał posiedzenia organizacyjnego KTB, postanawia zgłosić gotowość do przystąpienia KTB *in gremio* do PTB, oraz przedłożyć Statut KTB i projekt jego pisma, jako projekt statutu i pisma PTB. Na takie stanowisko W. Szafera miał niewątpliwie wpływ list K. Bassalika i B. Hryniewieckiego z dnia 28. II, w którym jego autorzy zajęły negatywne stanowisko wobec „tego rodzaju przedwczesnego tworzenia kół lokalnych”, co ich zdaniem „bynajmniej nie pomaga urzeczywistnieniu idei zrzeszenia wszystkich botaników”. Informują równocześnie, że zjazd założycielski PTB odbędzie się 9 i 10 kwietnia [3].

23 III – zebranie naukowe KTB. Referat D. Szymkiewicza „Studia biometryczne nad Seneciami”, komunikat W. Szafera „Los cisów w Jasieniu”; obecnych 15 osób.

30 III – zebranie naukowe KTB. Referat Edmunda Załęskiego „Biometryczne obserwacje nad...rem [wyraz nieczytelny] jaskrawatym” i M. Korczewskiego „Krytyka... [3 wyrazy nieczytelne]”; obecnych 15 osób.

6 IV – zebranie naukowe KTB. Referat W. Szafera „Fenologiczne pory roku w Polsce”; obecne 22 osoby.

[brak daty] – zebranie administracyjne KTB. Uczestnicy skomentowali negatywne stanowisko K. Bassalika i B. Hryniewieckiego wobec powstania KTB. Z protokołu wynika, że według botaników obecnych na zebraniu, PTB miało mieć charakter federacyjny, a Krakowskie Towarzystwo Botaniczne – stać się początkiem Związku Towarzystw Botanicznych.

Przystąpienie KTB do PTB nie oznaczało jego likwidacji, skoro podjęto kroki zmierzające do rejestracji KTB. Nie wiadomo, czy do niej doszło, ponieważ Dyrekcja Policji w Krakowie pismem z dnia 27 marca 1922 r. zwróciła Statut i poleciła dokonać w nim kilku zmian [3].

Po Zjeździe Założycielskim PTB do pierwszej wakacyjnej odbyły się 4 posiedzenia naukowe botaników krakowskich. Protokoły dwóch z nich (28 IV i 17 V) zatytułowane są „Konwersatorium botaniczne”, pozostałe dwa (12 V i 8 VI) – „Posiedzenie naukowe Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego”. Do idei samodzielnego Towarzystwa Botanicznego w Krakowie musiał być W. Szafer (jednocześnie Przewodniczący Oddziału Krakowskiego PTB) bardzo przywiązany skoro, następne posiedzenia aż do 25 X 1923 r. zatytułowane są, by nie używać nazwy „Oddział Krakowski” – „Konwersatoria botaniczne”, a w ciągu następnego roku (do 23 X 1924 r.) – różnie: „Konwersatorium botaniczne” – 1 raz, „Posiedzenie Towarzystwa Botanicznego w Krakowie” – 21 razy, „Posiedzenia Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Oddział Krakowski” – 2 razy, a po tej dacie – już jednakowo – „Posiedzenie Polskiego Towarzystwa Botanicznego”.

Krakowskie Towarzystwo Botaniczne swoim istnieniem niewątpliwie przyczyniło się do przyspieszenia prac nad powstaniem Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Statut PTB i projekt jego pisma (*Acta Societatis Botanicorum Poloniae*), przyjęte na Zjeździe Założycielskim zawierały z całą pewnością wiele z doświadczeń botaników krakowskich, zdobytych podczas kilkumiesięcznego funkcjonowania Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego.

PIŚMIENICTWO

Materiały archiwalne

Archiwum Oddziału Krakowskiego PTB (Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, ul. Lubicz 46, Kraków):

- [1] Protokoły posiedzeń naukowych Oddziału Krakowskiego PTB z lat 1922–27. Archiwum Państwowe w Krakowie (ul. Grodzka 54):
- [2] St GKr 215 „Towarzystwo Botaniczne w Krakowie”. Muzeum Botaniczne i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego (ul. Kopernika 27, Kraków):
- [3] PTB I „Akta PTB, Oddział Krakowski. 1920–36”.

Literatura

- [4] GÓRSKI F. 1972. Oddział Krakowski (1922–1970). W: *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego* (praca zbior.). *Monogr. dziejów nauki techn.* 77: 40–56.
- [5] KOSTYŃSIUK M. 1972. Polskie Towarzystwo Botaniczne w okresie międzywojennym. W: *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego* (praca zbior.). *Monogr. dziejów nauki techn.* 77: 7–19.
- [6] 50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego (praca zbior.). *Monogr. dziejów nauki techn.* 77: 1–156.

Piotr KÖHLER

VARIA

WKŁAD INSTYTUTU BOTANIKI PAN DO MIKOLOGII POLSKIEJ

Contribution of the Institute of Botany, Polish Academy of Sciences to Polish mycology

Profesor Władysław Szafer, pełen głębokiej wiedzy i niespożytej energii, dostrzegał braki w systemie organizacji powojennej nauki. Uczelnie miały za zadanie kształcenie kadry na różnych szczeblach oraz wdrażanie jej do nauki, którą stały się rozwijać. Z powodu braku lub rozproszenia specjalistów i obciążeń dydaktycznych, żadna z nich nie miała możliwości jednoczesnego odbudowywania i pogłębiania uprawianych u siebie kierunków badawczych obejmujących rośliny, ich morfologię, biologię, ekologię, geografę, oraz ich historię. W umyśle Profesora dojrzał projekt utworzenia w Polskiej Akademii Nauk instytutu skupiającego grupę dojrzałych naukowców, działających w wymienionych dziedzinach, instytutu, który nie zobowiązany do dydaktyki – przynajmniej w niektórych kierunkach mógłby w różny sposób od-